

Právo ľudí so zdravotným postihnutím na prístup k spravodlivosti

Maroš Matiaško

Článok 13 Dohovoru OSN

- Závazok, aby zmluvné strany: *„zabezpečili osobám so zdravotným postihnutím*
 - *účinný prístup k spravodlivosti na rovnakom základe s ostatnými,*
 - *a to aj poskytnutím procesných a veku primeraných úprav*
 - *s cieľom uľahčiť im účinné plnenie ich úlohy priamych a nepriamych účastníkov vrátane úlohy svedkov vo všetkých súdnych konaniach, a to aj vo fáze vyšetrovania a predbežného konania.“*

Článok 13 Dohovoru OSN

- *Negatívna povinnosť*: Ľudia (bez ohľadu na zdravotné postihnutie) nebudú čeliť bariéram a prekážkam
- *Pozitívna povinnosť*: Štát musí zaistiť, aby procesné predpisy uľahčili ľuďom so zdravotným postihnutím prístup k spravodlivosti
 - Ako to dosiahnuť?

Prístup k spravodlivosti – ako postupovať?

- Obsah vychádza z Dohovoru OSN
 - ❑ *Záväzok 1: Zrušiť obmedzenia a prekážky* pre ľudí so zdravotným postihnutím
 - ❑ *Záväzok 2: Upraviť nové inštitúty* a procesné nástroje, ktoré umožnia/uľahčia prístup
- Proces zmeny je transparentný

Individualizácia

- Človek s kombinovaným telesným a mentálnym postihnutím bude potrebovať nielen zabezpečenie, aby súdna sieň bola fyzicky prístupná, ale aj niekoho, kto ho bude počas pojednávania podporovať, alebo tlmočníka, ktorý mu pomôže pri komunikácii so súdom, prípadne zorganizovanie účastníckej výpovede v jeho osobnom prostredí, a nie v priestoroch súdu, apod.

Východisko – koncept primeraných úprav

- Čl. 13 Dohovoru OSN, aby zmluvné strany „zabezpečili ... účinný prístup k spravodlivosti ... , **a to aj poskytnutím procesných a veku primeraných úprav...**“
- Čl. 2 Dohovoru OSN, primerané úpravy sú „**nevyhnutné a adekvátne zmeny a prispôsobenie, ktoré nepredstavujú neúmerné alebo nadmerné zaťaženie a ktoré sa robia, ak si to vyžaduje konkrétny prípad, s cieľom zabezpečiť osobám so zdravotným postihnutím využívanie alebo uplatňovanie všetkých ľudských práv a základných slobôd na rovnakom základe s ostatnými**“.

Primerané úpravy

- Sú zo svojej podstaty vybudované na **individuálnych** charakteristikách, ktoré predpokladajú, že
- rôzni ľudia
- s rôznym zdravotným postihnutím budú potrebovať na účinné uplatnenie svojho práva na prístup k spravodlivosti
- rôzne opatrenia,
- či už jednotlivo alebo v kombinácii

Primerané úpravy

- ❑ Základné východisko pri zmenách právnej úpravy:
 - Prekážky a bariéry odporujú primeraným úpravám (automatické, aj individuálne)
 - Nové inštitúty odrážajú individuálne potreby rôznych ľudí so zdravotným postihnutím (paleta inštitútov a možností)
- ❑ Zároveň základná zásada výslovne upravená v procesných predpisoch

Ďakujem za pozornosť